

Geachte leden van de commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Vanuit de digitale sector maken wij ons ernstige zorgen over de plannen van het kabinet rondom Internationalisering van het hoger onderwijs. De Nederlandse taal-eis die in de plannen opgelegd wordt aan docenten en studenten zal het tekort aan ICT'ers nog groter maken. Ongeveer 50% van alle universitaire ICT-docenten bestaat uit internationale docenten, de taal-eis kan het aantal studieplaatsen daar halveren. We vragen u in deze brief dan ook om af te zien van een mogelijke Nederlandse taal-eis en pleiten tegen een Nederlandse taal-eis voor ICT studenten en docenten.

Maatschappelijke vooruitgang vertragen door het tekort aan ICT'ers te vergroten

De wereld digitaliseert steeds sneller en Nederland loopt hierin voorop. Deze positie staat echter steeds verder onder druk door het grote en alsmaar groeiende tekort aan ICT'ers die de digitale transitie mogelijk moeten maken. Het ministerie van Economische Zaken constateert terecht dat we in 2030 één miljoen digitaal geschoolden nodig zullen hebben¹. Om dit te bereiken is er nog een lange weg te gaan. Als de huidige in- en uitstroom van ICT-studenten onveranderd blijft en niet verder afneemt, de vergrijzing en de digitalisering doorzet zoals voorspeld, zijn er nog ruim 300.000 extra digitaal geschoolden nodig ten opzichte van wat er nu opgeleid wordt (zie Bijlage 1 voor berekening). Dit betekent dat we alles op alles moeten zetten om meer mensen in de ICT werkzaam te krijgen. Te meer omdat de digitale transitie onmisbaar is voor onder meer de klimaattransitie en de vergrijzende samenleving.

Een cruciale oplossingsrichting is om het voor meer mensen mogelijk te maken een ICT-opleiding te volgen in het hoger onderwijs. Echter, door het tekort aan ICT-docenten is dit niet mogelijk en daardoor stagneert het aantal ICT-studenten al jaren. De huidige inzet van de Kabinetsbrief 'Internationalisering van het onderwijs' om een Nederlandse taal-eis op te leggen aan docenten en studenten beperkt de instroom van buitenlandse studenten, en beperkt het aantal opleidingsplekken door het docententekort nog groter te maken.

Volgens een schatting van ICT-Research Platform Nederland bestaat op dit moment namelijk 50% van de universitaire ICT-docenten uit internationale docenten. Door internationaal te werven, lukt het om een diverse groep van hoogwaardige docenten en onderzoekers naar Nederland te trekken, die vrijwel zonder uitzondering in het Engels lesgeven. Als we zouden voorschrijven dat zij Nederlands moeten leren en dit gebruiken in de klas, gaat de helft van de docenten op de universiteit vrijwel zeker verloren. Zij kiezen dan voor een baan elders - gezien de gespannen arbeidsmarkt in Nederland, maar ook internationaal hebben zij daar volop mogelijkheden voor. Met de grote uitdagingen die de ICT-sector op dit moment al heeft, zal dit dramatische gevolgen hebben.

Laat de Nederlandse taal-eis los en verhoog onderzoeksbudgetten

Wij pleiten dan ook tegen een Nederlandse taal-eis voor ICT-opleidingen. In de brief 'Internationalisering van het onderwijs' wordt weliswaar gesproken over 'maatwerk' voor het toepassen van de Nederlandse taal-eis voor dit soort opleidingen, maar hoe dit eruit komt te zien is onduidelijk. Wij pleiten in algemeenheid tegen een Nederlandse taal-eis, maar mocht deze er toch komen dan verzoeken wij een expliciete uitzondering voor ICT-opleidingen om de noodzakelijke internationale docenten bestaanszekerheid te geven die zij nodig hebben.

¹ Strategie Digitale economie, pagina 22, <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-c6a3495a523bef54ca41011f629b77b7b611045f/pdf>

Het tegengaan van internationalisering in het hoger onderwijs als aanleiding voor het invoeren van een Nederlandse taal-eis is bovendien gestoeld op niet-onderbouwde argumenten. Er wordt namelijk gesteld dat dit de toegankelijkheid en onderwijskwaliteit verhoogt, maar de Onderwijsinspectie concludeerde eerder dat 'over het algemeen internationalisering geen gevolgen heeft voor de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor studenten uit Nederland'².

De oplossing ligt dan ook in een andere hoek. In het advies 'Wissels om' van de Adviescommissie Bekostiging Hoger Onderwijs en Onderzoek wordt gewezen op het feit dat onderzoeksbudgetten niet proportioneel meegroeiden met de toenemende studentenaantallen³. We raden dan ook ten zeerste aan om meer budget vrij te maken voor onderzoek. Zo trekken we meer internationale docenten aan in plaats van ze af te stoten door ze een Nederlandse taal-eis op te leggen. Alleen zo kunnen we een stap vooruitzetten en de digitale transitie helpen, in plaats van die tegen te werken.

Concluderend: Nederland heeft een ongekend tekort aan ICT'ers. We kunnen ons niet veroorloven om het aantal opleidingsplekken te halveren door het weren van internationale docenten, en we hebben de internationale studenten bovendien ook nodig om de ongekende tekorten in de arbeidsmarkt ICT in te vullen. Want het zijn juist de maatschappelijke sectoren die een schreeuwend tekort hebben aan ICT'ers.

Mocht enig punt uit deze brief nog vragen om meer toelichting, schroom dan niet om contact met ons op te nemen.

Hoogachtend,

Lotte de Bruijn – Algemeen directeur NLdigital
Catholijn Jonker – Voorzitter ICT Research Platform Netherlands
Stijn Grove – Directeur Dutch Data Centers Association
Simon Besteman – Directeur Dutch Cloud Community
Andrew van der Haar – Directeur Fiber Carrier Association
Petra Oldengarm – Directeur Cyberveilig Nederland

² Rapport Internationalisering en de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor Nederlandse studenten
<https://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/onderwijsinspectie/documenten/rapporten/2019/12/05/internationalisering-en-de-toegankelijkheid-van-het-hoger-onderwijs-voor-nederlandse-studenten/Internationalisering+en+toegankelijkheid+ho+voor+Nederlandse+studenten.pdf>

³ Adviesrapport bekostiging hoger onderwijs 'Wissels om'
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/07/19/adviesrapport-bekostiging-hoger-onderwijs>

Bijlage

Uitwerking 300.000 extra ICT'ers

In de Strategie Digitale Economie constateerde EZK een totaal van 580.000 ICT'ers eind 2022, daarin wordt ook vastgesteld dat er 1 miljoen ICT'ers nodig zijn in 2030. Op basis van het Arbeidsmarktdashboard ICT⁴ is ongeveer 14% van alle ICT'ers 55+, ruim 80.000 in absolute getallen. In een reële schatting zullen 50.000 hiervan met pensioen gaan in de komende jaren. Momenteel zien we aan instroom vanuit het onderwijs ongeveer 20.000 studenten afstuderen op mbo, hbo en wo niveau samen (wederom op basis van het arbeidsmarktdashboard). Dat telt op tot 160.000 mensen tussen 2023 en 2030, wat reëel is zonder nieuwe maatregelen omdat dit aantal de afgelopen jaren vrij stabiel was.

Huidige arbeidsmarkt ICT	+ 580.000
Gepensioneerden in 2030	- 50.000
Opgeleiden in 2030	+ 160.000
Totaal ICT'ers in 2030 volgens huidige trend	690.000
Benodigd aantal ICT'ers in 2030	- 1.000.000
Tekort ICT'ers in 2030 volgens huidige trend	- 310.000

Dat betekent dat er nog ruim 300.000 extra ICT'ers nodig zijn ten opzichte van de huidige trend, tussen de 35.000-40.000 per jaar.

Hierbij is de kanttekening te plaatsen dat omscholers nog niet zijn meegenomen, daar zijn op dit moment geen goede cijfers van beschikbaar. Schatting is dat er met publiek geld momenteel honderden tot duizend omgeschoolden per jaar zijn richting de arbeidsmarkt ICT. Privaat is het eveneens lastig te zeggen, maar gaat het waarschijnlijk om enkele duizenden. Wat aangeeft dat er een enorme schaalvergroting noodzakelijk is om deze tekorten in te lopen.

Definities: hierboven spreken we over ICT'ers om het leesbaar te houden. De uitgebreidere toelichting is dat de strategie van EZK spreekt over "digitaal geschoolden", de cijfers van het Arbeidsmarktdashboard ICT gaan eveneens uit van een definitie die breder is dan traditionele ICT beroepen⁵ waardoor deze definities goed in elkaars verlengde liggen.

⁴ <https://pr-edict.nl/ict-arbeidsmarkt>

⁵ <https://pr-edict.nl/algemeen-pr-edict/definities-pr-edict>